

Írta: Puskás Gyöngyi

Gyermekek elleni abúzus prevenciója Belgiumi tapasztalatok

A szexuális abúzust nem könnyű meghatározni. A legközérthetőbb definíció Kempe professzortól, az ISPSCAN (a gyermekeket ért abúzus és bántalmazás ellen létrejött nemzetközi társaság) alapítójától származik:

„Szexuális abúzus esetén a gyermek vagy a fiatalkorú serdülő olyan szexuális tevékenységben vesz részt, amit nem képes megérteni, amely nem illik az ő korához és pszichológiai-szexuális fejlettségéhez, amelyre erőszakkal vagy csábítással veszik rá, és ami megszegi a társadalmi erkölcsi normákat.

Ennek a megelőzésére hozta létre 1989 elején a liege-i képviselőtestület a CIPREA (Területi Megelőző és Információs Központ a Gyermek és a Serdülők védelmében) nevű szervezetet.

A megelőzés alapelvét John R. Conte fogalmazta meg:

„A szexuális erőszakkal szembeni prevenció lényege, hogy olyan fogalmakat és képességeket adjunk át a gyermekeknek, amelyek hozzásegítik ahhoz, hogy elkerülje saját szexuális viktimizációját.”

A CIPREA dolgozói speciálisan képzett szociális munkások. Tevékenységüket elsősorban az iskolákban fejtik ki. Céljuk, hogy a gyermekek felismerjék a szexuális abúzust és védekezni tudjanak, ha ilyen szituációba kerülnek. A téma megközelítéséhez egy belga filmet használnak, aminek a címe Calinou (calin francia szó, jelentése kedveskedés, simogatás). Az osztályokban való munkát azonban két másik találkozás előzi meg:

- tanári értekezleten a szociális munkás tájékoztatást ad a munka módszereiről, illetőleg közösen megvitatják a teendőket abban az esetben, ha egy vagy több gyermek is abúzust fedne fel. CIPREA felkészíti a pedagógusokat, hogy átvegyék a stafétabotot, és később is beszéljenek a témáról a gyerekekkel.
- szülői értekezleten levetítik a filmet azzal a céllal, hogy segítsék a szülőket a téma felvetésére a gyermekükkel, illetőleg válaszolni tudjanak gyermekük esetleges kérdéseire a filmmel kapcsolatosan.

Calinou

A film szereplői gyerekek.

A három részes film első része a különböző testi kontaktusokról beszél: olyanokról, amelyek, fájdalmát okoznak (hajhúzás, csipés), és olyanokról, amelyek kényelmetlen helyzetbe hoznak bennünket, fontos, hogy a gyermekek kifejezésre juttassák az érzéseiket, és nemet tudjanak mondani olyan érintésre, amit nem szeretnek.

A második rész rátér az ismeretlen személy által elkövetett abúzusra. Hogyan viselkedjünk, ha egy idegen megkörményez bennünket, hogyan akadályozzuk meg tevékenysége folytatásában... ilyen és ehhez hasonló kérdéseket vet fel a film.

A gyermekek megtanulják azt a három alapvető kérdést, amit fel kell tenniük, ha egy felnőtt megközelíti őket: van-e kedvem hozzá, a szüleim tudják-e, hogy hol vagyok, és tudok-e segítséget kérni, ha szükségem van rá. Ha csak egy kérdésre is nem a válasz, nem szabad az idegent követniük, akármit is javasol nekik. Fontos, hogy a gyermekek megértsék, hogy akkor is nekik van igazuk, amikor nem engedelmessé válnak a felnőtteknek. A gyermek nem érezheti felelősnek, hibásnak magát.

A harmadik rész az ismert személy által elkövetett abúzusról beszél. Ebben az esetben a gyermekek még jobban félnek feltárni az esetet, hisz az elkövető olyan személy, akivel közeli kapcsolatban állnak. A film felhívja a figyelmet arra, hogy a gyermeknek nagyon fontos, hogy beszéljen erről egy megbízható személlyel.

A film közvetlen hangvételi és minden része tréfával, nevetéssel fejeződik be, hogy semmiképpen se keltsen félelmet a gyermekekben. Az első és második osztályosok csak a film első részét nézik meg, harmadik osztályban az első és második rész kerül levetítésre, a negyedik, ötödik, hatodik osztály, pedig végignézi a teljes filmet. Egy-egy vetítés 10 perces, ezt követően a CIPREA munkatársa beszélgetést kezdeményez a gyerekekkel. Minden foglalkozás kb. 1 órás. A végén lehetőség nyílik arra is, hogy a gyerekek a szociális munkásnak négy szemközt tegyék fel kérdéseiket.

A CIPREA évente kb. 53 iskolában fejti ki tevékenységét. Saját tapasztalataik alapján osztályonként átlagosan egy gyermeket ér szexuális abúzus. A szülők és a pedagógusok kérésére a felvilágosító munkát már az óvodák nagycsoportjaiban is elkezdték, az erre a célra készített bábfilm segítségével. .

Néhány számadat:

A szexuális abúzusról pontos szám adatok nem állnak a nyilvánosság rendelkezésére, hisz még mindig magas arányú a felfedetlen esetek száma.

Egy kanadai tanulmány olyan adatokat közöl, amelyek általánosan igazak valamennyi országra:

- minden nyolcadik lány és
- minden tizedik fiú válik szexuális
- abúzus áldozatává 18 éves kora előtt
- minden huszonötödik lány és minden harmincharmadik fiú tesz bejelentést arról, hogy szexuális abúzust vagy vérfertőzést szenvedett el.
- a 16 évesnél fiatalabb gyermekek körében az abúzus 50%-át közvetlen családtag követi el,
- 31%-ban ismerős az elkövető (szomszéd, barát, babysitter stb.), 17%-ban ismeretlen az elkövető
- 10 áldozat közül 8 esetében a szexuális abúzus hosszantartó és ismétlődő.

Az abúzus következményei számos tényezőtől függenek, így az abúzus formájától, súlyosságától, tartósságától, a gyermek pszichológiai-szexuális érettségétől a tények bekövetkezésekor, a családi környezettől, a szülők és a környezet reagálásától stb. Mégis úgy tűnik, hogy a következmények kevésbé károsak, ha a gyermek fel tudta fedni a tényeket azok megtörténtekor egy megbízható személynek.

A CIPREA tehát nem arra hivatott, hogy megakadályozza az abúzus bekövetkezését, csak megtanítja a gyermekeket az ellene való védekezésre, illetve hozzásegíti az abúzust elszenvedett áldozatokat a tények felfedésére.

„Annál azonban mindenképpen többet ér, mint ölhetett kézzel várni, hogy a kutatások megállapítsák, hogyan lehet a felnőtteket megakadályozni abban, hogy gyermekekkel szemben szexuális erőszakot kövessenek el” – mondja John R. Conte.